

Seminář

„Psychologie ve školní praxi“

Školní úspěšnost a neúspěšnost žáků

(okruh č. 9 „Příčiny školní úspěšnosti a neúspěšnosti“)

Školní úspěšnost žáka – def.

- Zvládnutí požadavků kladených školou na jednotlivce, které se projevuje v pozitivním **hodnocení žákova prospěchu**.
 - Výsledkem je **dosažení vzdělávacích cílů**.
 - Není pouze dílem žáka a jeho schopností nebo píce, ale také dílem učitele, resp. **součinností učitele a žáka** a dalších faktorů.
 - základem je **školní výkonnost** (objektivně měřitelný školní výkon)
 - formu měřitelného výkonu však **nemají** všechny činnosti, kterými žák plní požadavky školy
 - *school success, academic success (školní úspěšnost)*
 - *academic achievement (školní výkon, školní prospěch)*
 - *academic ability (studijní schopnosti),*
 - *academic aptitude (studijní způsobilost),*
 - *academic aspiration (studijní aspirace)*
-

Otázky pro seminář

- **Co je kriteriem hodnocení aktivit žáka?**
 - **Co to vlastně znamená dosažení vzdělávacích cílů?**
 - Procento přijatých na další stupeň školy?
 - Dosažení cílů ŠVP?
 - **Klíčové kompetence:** Soubor požadavků na vzdělávání zahrnující podstatné vědomosti, dovednosti a schopnosti univerzálně použitelné v běžných životních a pracovních situacích. Nejsou vázány na jednotlivé předměty, nýbrž mají být rozvíjeny jako součást obecného základu vzdělávání. Jedná se především o komunikativní dovednosti (včetně dobré znalosti cizích jazyků) a uplatňování sociokulturních pravidel komunikace (řečová etiketa), personální a interpersonální dovednosti (např. schopnost pracovat v týmu), schopnost řešit problémové situace, dovednost využívat běžné matematické postupy v praktických situacích, dovednost běžně k práci využívat informační technologie, schopnost a dovednost s informacemi dále pracovat.
 - V RVP jsou klíčové kompetence definovány jako soubory vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj jedince, jeho aktivní zapojení do společnosti a budoucí uplatnění v životě.
 - **Nebo je to nějak jinak?**
-

Výkon žáka a jeho souvislosti s cíli školy

- cílem může být:
 - dosažení individuálně rozdílného maxima dokonalosti u žáků
 - dosažení pouze relativní dokonalosti vzhledem ke spolužákům

Obr. 20.2 Model klimatu školy (Roesler et al., 1996, s. 416)

Škála žákovského výkonu a hodnocení úspěšnosti

- Celková / dílčí výkonnost
 - 1 či více předmětů
 - Relativně neúspěšní
 - pracující pod své možnosti
 - („underachievement“)
 - tzv. podvýkon
 - Optimální výkon
 - Relativně úspěšní
 - pracující nad své možnosti (vůle, píle, snaha)
 - „overachievement“
 - tzv. nadvýkon
-

Školní úspěšnost a **individuální** faktory

- osobnostní a charakteristiky
 - sociální dovednosti
 - jazyková kompetence
 - vývojové stádium
 - struktura nadání
 - kognitivní charakteristiky
 - zdravotní potíže
 - aktuální psychický stav
 - studijní motivace
 - studijní styl
 - studijní schopnosti
 - studijní způsobilost
 - studijní aspirace
 - (...)
-

Školní úspěšnost a **sociální** faktory

□ **Rodina**

- rodinná situace
- hodnotová orientace
- jazyková úroveň
- kulturní úroveň
- výchovný styl
- aspirace rodičů
- sourozenci
- (...)

□ **Škola**

- interakce učitele a žáka
- organizace výuky
- fyzikální prostředí
- klima třídy
- klima školy
- vzdálenost od bydliště
- (...)

+ kulturní a společenské vlivy

Nejčastější souvislosti

- ❑ školní výkon, školní schopnosti
 - ❑ úspěšnost v přijímacím řízení
 - ❑ studijní motivace
 - ❑ studijní návyky, autoregulace
 - ❑ ADHD, SPU
 - ❑ handicapovaní, nadaní a jejich integrace
 - ❑ integrace minorit a imigrantů
 - ❑ evaluace
 - ❑ sociální klima školní třídy, klima školy
 - ❑ reformy, ŠVP
 - ❑ úspěšnost v běžném životě
-

Rozšiřující literatura

□ **Knihy**

- GAVORA, P. *Akí sú moji žiaci? Pedagogická diagnostika žáka*. Bratislava: Práca, 1999. 121 s. ISBN 80-7094-335-1
- HELUS Z. *Dítě v osobnostním pojetí*. Praha: Portál, 2004. 240 stran. ISBN: 80-7178-888-0
- HRABAL, V. *Pedagogicko psychologická diagnostika žáka*. Praha: SPN, 1989. 199 s. ISBN 80-246-0319-5
- VÁGNEROVÁ, M. *Psychologie problémového dítěte školního věku*. Praha: Karolinum, 2001. ISBN 80-7184-488-8
- SLAVÍK, J. *Hodnocení v současné škole*. Praha : Portál, 1999. ISBN 80-7178-262-9

□ **Internet**

- <http://www.skolaonline.cz/scripts/detail.php?id=4735>
- <http://www.ceskaskola.cz/Slovník/slovník.asp?page=S>
- http://www.ped.muni.cz/wpsy/koh_uv_ped_ps.htm

□ **Ebrary Education**

- ALDERMAN, M. KAY. *Motivation for Achievement : Possibilities for Teaching and Learning*. Lawrence Erlbaum Associates, Incorporated. 2004.
 - aj.
-